

โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด เชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

A Program to Enhance Teachers' Instructional Management Skills to Promote Students' Critical Thinking Skills under the Office of the Basic Education Commission

¹เกสร คำวิโส และ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

¹Kesorn Khamwiso and Sutum Tummatasananon

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Graduate College of Management, Sripatum University, Khon Kaen Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: kesorn2509@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างและสร้างและตรวจสอบยืนยันโปรแกรม 3) ทดลองใช้โปรแกรม และ 4) ประเมินโปรแกรม แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ครู 395 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างและตรวจสอบยืนยันโปรแกรมฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เลือกแบบเจาะจง 3) ทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู 25 คน โดยสมัครใจ และ 4) ประเมินโปรแกรมฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู 25 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสม แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามความเป็นไปได้ แบบทดสอบ แบบสอบถามพฤติกรรม แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการนำเสนอสถานการณ์ 2) ผลการสร้างและตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) เนื้อหา 2.4) วิธีการพัฒนา และ 2.5) แนวทางการประเมิน ผลการประเมินความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 74.12 พัฒนาการสูงและพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และ 4) ผลการประเมินโปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์มากที่สุด และความพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรม; ทักษะครู; การจัดการเรียนรู้; ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

Abstract

This research and development study aimed to: 1) investigate baseline information for developing a program to enhance teachers' instructional management skills to promote students' critical thinking skills under the Office of the Basic Education Commission; 2) develop and validate the program; 3) implement the program; and 4) evaluate the program. The research process was divided into four phases. First, baseline data were examined: the sample for studying the current and desirable conditions consisted of 395 teachers selected through stratified random sampling, and three experts were purposively selected to provide information on guidelines for program development. Second, the program was developed and validated by nine purposively selected experts. Third, the program was implemented with a target group of 25 volunteer teachers. Fourth, the program was evaluated by 25 purposively selected teachers. The research instruments included a suitability questionnaire, a current-condition questionnaire with a reliability coefficient of 0.90, a desirable-condition questionnaire with a reliability coefficient of 0.92, interview forms, expert seminar issues, a feasibility questionnaire, tests, a behavioral questionnaire, a questionnaire on propriety and utility, and a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and priority needs index.

The research findings revealed that: 1) the results of the baseline study indicated that the current condition was at a moderate level, while the desirable condition was at the highest level, and the highest priority need was situation presentation; 2) the development and validation of the teacher skill enhancement program for instructional management to promote students' critical thinking skills under the Office of the Basic Education Commission resulted in a program consisting of five components: (2.1) principles, (2.2) objectives, (2.3) content, (2.4) development methods, and (2.5) evaluation guidelines, and its feasibility was rated at the highest level; 3) the target group achieved a relative gain score of 74.12, indicating a high level of development, and their post-development behaviors were higher than those before the development; and 4) the overall evaluation of the program showed that its propriety and utility were at the highest level, and participant satisfaction was also at the highest level.

Keywords: Program; Teacher Skills; Instructional Management; Critical Thinking

บทนำ

ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skills) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ตามกรอบแนวคิด สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Framework for 21st Century Learning) โดยเฉพาะ การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการคิด สอดคล้องกับทักษะ การคิดเชิงวิพากษ์เป็นหนึ่งในสามปัจจัยหลักของความฉลาดของมนุษย์ เป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อการเรียนรู้ตลอด

ชีวิต (Tishman, Perkins, and Jay, 1995) ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนนั้น เป็นความสำคัญในระดับสากล จะเห็นได้จาก UNESCO ได้กล่าวถึงสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ว่า คนที่มีคุณภาพในอนาคต จะต้องมีความใฝ่รู้ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมอย่าง ยั่งยืน โดยได้เสนอลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมี ลักษณะมุ่งไปที่ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดแก้ปัญหา การเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ แก่นักเรียนจึง เป็นความจำเป็นเร่งด่วนทางด้านการศึกษา เพราะเป็นหนึ่งในลักษณะสำคัญของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังที่ อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ ได้กล่าวไว้ในเอกสารเผยแพร่ของ ยูเนสโก (UNESCO, 2006) ว่า “สิ่งที่ท้าทายยิ่งใหญ่ที่สุดของเราในศตวรรษนี้คือ การนำแนวคิดการ พัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงสำหรับประชาชนทุกคนในโลก”

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผลโดยมีการศึกษาข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ สามารถแยกแยะเหตุผลของ เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ โดยมีหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ค้นหาความสำคัญ องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ มีการวิเคราะห์หาข้อสมมติฐานหรือ สาเหตุการหาข้อมูล การประเมินข้อมูลว่าอะไรเกี่ยวข้อง หรือสำคัญหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป อย่างสมเหตุสมผลและการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสมโดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน มีความสำคัญคือ ช่วยสืบค้นความจริงแทนคล้อยตามความคิด เราจะไม่คล้อยตามความเคยชิน หรือเชื่อตาม ๆ กัน แต่เราจะตั้ง คำถามให้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การสืบค้นความจริง การวิพากษ์ช่วยแก้ไขนิสัยด่วนสรุปตาม ความเคยชิน ทำให้เราสามารถตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบและสามารถป้องกันความผิดพลาดที่อาจ เกิดขึ้นได้ (Charoenwongsak, 2012) และนวัตกรรมทางการศึกษาแบบโปรแกรม มีความสำคัญเป็นการ กำหนดถึงสิ่งที่จะต้องกระทำเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ผลกระทบสำคัญที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและ เงื่อนไขที่จะทำให้เป้าหมายหรือผลกระทบเหล่านี้เกิดขึ้นได้ (Chen and Chen, 2010)

จากการติดตามผลการจัดการศึกษาของไทย การจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า อุปสรรคในการจัดการศึกษาที่ต้องเร่งรัดแก้ไข ได้แก่ คุณภาพครู ผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษา (Ministry of Education, 2009) ประกอบกับผลการ วิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษามีหลายประการ ด้านคุณภาพการศึกษา คุณภาพของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ สถานศึกษาไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ ด้านผลผลิตและการพัฒนาครูอาจารย์ ปัญหาการขาดแคลนครูโดยรวม ทั้ง เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระ และคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัญหาขาดการพัฒนาสื่อที่มีคุณภาพ ด้านการ เรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ด้านการศึกษาตลอดชีวิตยังไม่เป็นวิถีชีวิตของคนในชาติ (Charoenwongsak, 2012)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตระหนักและ เล็งเห็นปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู จึงต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

2. เพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน
3. เพื่อทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน
4. เพื่อประเมินโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

1.1 การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Suchman, 1986; McTighe, and Frank, 1988; Joyce, Weil, and Calhoun, 1999)

1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ 26,776 โรงเรียน ครู 26,776 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 395 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling)

1.4 การศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นอาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ 4 ด้าน 20 ข้อ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.57-0.88 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.58-0.89 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 และ 2) แบบสัมภาษณ์ 5 ข้อ ตามโครงสร้างโปรแกรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

2.1 ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนผู้วิจัยเป็นผู้ยกร่างเองโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2.2 ตรวจสอบยืนยันและประเมินความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2) ประเด็นการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 5 ด้าน ตามโครงสร้างโปรแกรม มีค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 3) แบบสอบถามความเป็นไปได้ 37 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศติดตามประเมินผลตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านดงเมือง (ดงเมืองวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 25 คน โดยสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบ ก ข ค ง 20 ข้อ ตามเนื้อหาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 30 คน ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าความเชื่อมั่นของทดสอบ เท่ากับ 0.90 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.52-0.86 ความยาก (p) เท่ากับ 0.28-0.70 และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม 4 ด้าน 26 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมและนิเทศติดตามประเมินผล

กลุ่มเป้าหมายเป็นครู 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ที่เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมฯ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามโครงสร้างโปรแกรม 15 ข้อ ค่าความตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ 14 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยรวมรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified (I-D) D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน		
1. ด้านการนำเสนอสถานการณ์	3.21	0.52	ปาน กลาง	4.76	0.50	มากที่สุด	0.483	1
2. ด้านการรวบรวมข้อมูล	3.30	0.51	ปาน กลาง	4.68	0.52	มากที่สุด	0.420	2
3. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	3.39	0.51	ปาน กลาง	4.62	0.49	มากที่สุด	0.362	3
4. ด้านการสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา	3.41	0.53	ปาน กลาง	4.53	0.53	มากที่สุด	0.329	4
โดยรวม	3.33	0.52	ปาน กลาง	4.65	0.51	มาก ที่สุด	0.397	

จากตาราง 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.52) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) ลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการนำเสนอสถานการณ์ (PNI_{modified} = 0.483) ลำดับที่ 2 ด้านการรวบรวมข้อมูล (PNI_{modified} = 0.420) ลำดับที่ 3 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล (PNI_{modified} = 0.362) และลำดับที่ 4 ด้านการสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา (PNI_{modified} = 0.329) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการ ประเมิน
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. หลักการ	4.60	0.50	มากที่สุด	เป็นไปได้
2. วัตถุประสงค์	4.64	0.50	มากที่สุด	เป็นไปได้
3. เนื้อหา	4.61	0.50	มากที่สุด	เป็นไปได้
4. แนวทางการพัฒนา	4.68	0.50	มากที่สุด	เป็นไปได้
5. แนวทางการประเมิน	4.58	0.50	มากที่สุด	เป็นไปได้
โดยรวม	4.62	0.50	มากที่สุด	เป็นไปได้

จากตาราง 1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) พิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วนถือว่ามีความเป็นไปได้ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ แนวทางการพัฒนา ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.50) วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. =

0.50) เนื้อหา ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) หลักการ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) และแนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 74.12 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

3.2 ผลการประเมินระดับพฤติกรรมการพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ก่อนและหลังการพัฒนา โดยรวมรายด้าน ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.52) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.52) สรุปได้ว่า ระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกหน่วยการพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 4 เพื่อประเมินโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินมาตรฐานความเหมาะสมและมาตรฐานความเป็นประโยชน์

รายการ	ความเหมาะสม				ความเป็นประโยชน์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ผลการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ผลการประเมิน
1. หลักการ	4.62	0.50	มากที่สุด	ผ่าน	4.66	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
2. วัตถุประสงค์	4.56	0.51	มากที่สุด	ผ่าน	4.56	0.51	มากที่สุด	ผ่าน
3. เนื้อหา	4.69	0.50	มากที่สุด	ผ่าน	4.75	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
4. แนวทางการพัฒนา	4.65	0.52	มากที่สุด	ผ่าน	4.64	0.51	มากที่สุด	ผ่าน
5. แนวทางการประเมิน	4.71	0.51	มากที่สุด	ผ่าน	4.85	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
โดยรวม	4.65	0.51	มากที่สุด	ผ่าน	4.69	0.50	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน พบว่าด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) ด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.50)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้จากวิจัยเป็นโมเดลโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ดังนี้

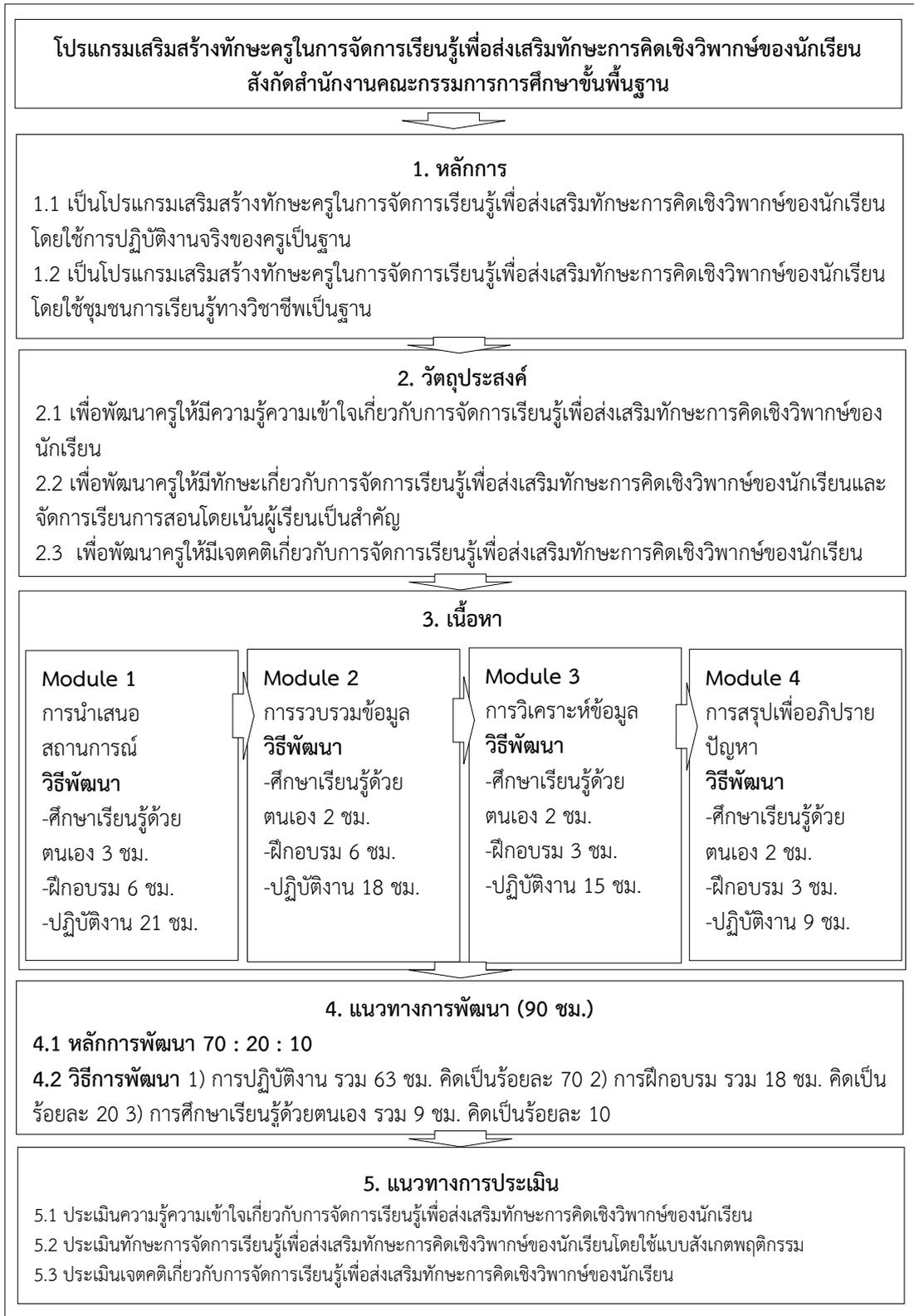

Figure 1: The New Body of Knowledge

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 3.1) การนำเสนอสถานการณ์ 3.2) การรวบรวมข้อมูล 3.3) การวิเคราะห์ข้อมูล 3.4) การสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา 4) แนวทางการพัฒนา และ 5) แนวทางการประเมิน ผลการประเมินความเป็นไปได้มากที่สุด เป็นนวัตกรรมในโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน อภิปรายผลดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ความถ้อยคำประกอบและตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน จากตำรา เอกสารต่าง ๆ นำมานิยามศัพท์เฉพาะเพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงวิพากษ์ต้องได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ดังที่ Nelson, Palonsky, and McCarthy (2007) ได้เสนอว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นการศึกษาที่เน้นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ กล่าวได้ว่า ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์นั้น จะต้องเป็นทั้ง กระบวนการหลัก และเป้าประสงค์หลัก ของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Haseesuk (2022) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ของโรงเรียนบ้านเมืองแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์จากกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ ทำให้ทราบว่าครูต้องการพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนเพื่อให้เกิดคุณภาพต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะความคิดเชิงวิพากษ์เป็นความคิดแบบมีวิจารณญาณที่แยกแยะบนเหตุผล เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์เพราะกล้าคิดแนวใหม่ไม่ปักใจในสิ่งเดิม ดังที่ Charoenwongsak (2012) ได้เสนอความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์ ไว้ว่า การคิดวิพากษ์เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์ เพราะกล้าคิดแนวใหม่ไม่ปักใจในสิ่งเดิม เพราะการวิพากษ์เริ่มต้นด้วยความสงสัย เริ่มที่จะไม่เชื่อและไม่ยอมรับความคิดเดิม ๆ วิธีปฏิบัติเดิม ๆ เนื่องจากเห็นว่าไม่เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไป อันนำไปสู่การหาแนวคิดใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaniam, and Siribanpitak (2019) ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนเตรียมทหาร ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ลำดับที่ 1 ด้านการนำเสนอสถานการณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีค่าความต้องการจำเป็นอยู่ลำดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โดยใช้โครงการเป็นฐาน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการเรียนรู้ ถ้ามีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abobo, and Orocho (2014) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาทักษะชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา (LSE) ผลการวิจัยพบว่า ครูควรได้รับการฝึกอบรมก่อนที่จะทำการสอนทักษะชีวิตให้แก่ นักเรียน และทางสถานศึกษาควรจัดทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 3.1) การนำเสนอสถานการณ์ 3.2) การรวบรวมข้อมูล 3.3) การวิเคราะห์ข้อมูล 3.4) การสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) แนวทางการประเมิน ผลการประเมินความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด นำมายกร่างโปรแกรมซึ่งเป็นนวัตกรรมในการเสริมสร้างทักษะครูตามโครงสร้างที่ได้ศึกษา ด้วยโปรแกรมเป็นโครงสร้างของนวัตกรรมสำหรับนำมาเสริมสร้างทักษะครูให้มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สามารถนำไปจัดการเรียนรู้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ ดังที่ Wongwanich (2014) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม หมายถึง ระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongtamma, and Chansirisira (2021) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูทักษะสูง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โปรแกรมเสริมสร้างครูทักษะสูงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย หลักการและเป้าหมายของโปรแกรม จุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาของโปรแกรม กิจกรรมการพัฒนา และการประเมินผลโปรแกรม ระยะเวลาในการดำเนินโปรแกรม 180 ชั่วโมง ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความพึงพอใจพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน อภิปรายผลดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์โดยรวม 74.12 พัฒนาการสูงมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน จากข้อมูลที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมตามสภาพความจริงนำมาสร้างโปรแกรมที่เป็นนวัตกรรมในเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผ่านการตรวจสอบยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ นำไปใช้ในสถานการณ์จริงตามหลักการพัฒนา 70 20 10 ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Joyce, Weil, and Calholin (2004) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาทักษะชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา (LSE) การฝึกอบรมก่อนที่จะทำการสอนทักษะชีวิตให้แก่ นักเรียน และทางสถานศึกษาควรจัดทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3.2 ระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมที่ผ่านการตรวจสอบยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในสถานการณ์จริงตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้โครงการเป็นฐานหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เพื่อสังเกตพฤติกรรมครุณาไปสู่การประเมินความสำเร็จของการเสริมสร้างทักษะครู ดังที่ Smitthikrai (2009) ได้เสนอความสำคัญของการเสริมสร้างทักษะ ไว้ว่า ทักษะช่วยให้องค์การสามารถคัดสรรบุคคลมีคุณสมบัติทางด้านความรู้ทักษะและความสามารถ ตลอดจนพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงานในการปฏิบัติงานได้สำเร็จตามความต้องการขององค์การอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Darling-Hammond and Lieberman (2012) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาครูให้มีคุณภาพต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผลการวิจัยพบว่าประเทศในยุโรปและเอเชียที่มีการยกระดับคุณภาพครูใน 8 ประเทศ เช่น ฟินแลนด์ สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ ฮังการี แคนาดาออสเตรเลีย โดยส่งเสริมนโยบายในการปฏิบัติงานของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษามีแนวทาง คือ การเน้นความพร้อมทางการศึกษา ส่งเสริมและการประเมินครูใหม่ในประเทศฟินแลนด์ รักษาความรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรมีการพิจารณาตามนโยบาย มีการเพิ่มเรื่อง วัฒนธรรม ท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในคุณภาพครูและในการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาได้ในเวลาเดียวกัน ทั้งนโยบายและการปฏิบัติงานทางการศึกษาเข้ากับวัฒนธรรมแต่ละประเทศ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

4. ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ผลการประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน จากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูซึ่งมีหน้าที่หลักในการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ และผ่านกระบวนการเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์การสอน การบริหาร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงส่งผลให้โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์สำหรับนำไปเสริมสร้างทักษะครูในระดับมากที่สุดเพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์แก่นักเรียนให้รู้จักการคิด มีทักษะในการแก้ปัญหา ดังที่ UNESCO (2006) นำเสนอว่า ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดแก้ปัญหา การเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์แก่นักเรียนจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนทางด้านการศึกษา เพราะเป็นหนึ่งในลักษณะสำคัญของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Niampoka (2021) ได้วิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมส่งสมรรถภาพทางกายผ่านการคิดเชิงระบบของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษา (1) กลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถภาพทางกายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดเชิงระบบหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงสู่การปฏิบัติในสถานจริง มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การพัฒนาตามโปรแกรมเป็นไปด้วยดีความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการพัฒนาและพฤติกรรมเป็นไปในทางที่พึงประสงค์จึงส่งผลให้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่ามีความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongnurath (2022) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการ

เชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินระดับความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป

จากการดำเนินการวิจัย สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการนำเสนอสถานการณ์ ลำดับที่ 2 ด้านการรวบรวมข้อมูล ลำดับที่ 3 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับที่ 4 ด้านการสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา ตามลำดับ โปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) แนวทางการพัฒนา และ 5) แนวทางการประเมิน มีความเป็นไปได้ มากที่สุด กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์โดยรวม 74.12 พัฒนาการสูง และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน พฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มากที่สุดผลการประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมเสริมสร้างทักษะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การนำเสนอสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ขั้นตอนการนำเสนอสถานการณ์ เป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนโดยการปฏิบัติอย่างชัดเจนรวมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด ควรมีการพัฒนาครูเพื่อให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปเพื่ออภิปรายปัญหา มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การนำเสนอสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกเพื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

2.1 ควรวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนด้านการนำเสนอสถานการณ์

2.2 ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนด้านการนำเสนอสถานการณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนด้านการนำเสนอสถานการณ์

References

- Abobo, F., & Orocho, J. A. (2014). Life Skills Education in Kenya: An Assessment of the Level of Preparedness of Teachers and School Managers in Implementing Life Skills Education in Trans-Nzoia District, Kenya. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS)*, 19(9), 32–44.
- Charoenwongsak, K. (2012). *Future Thinking*. Bangkok: Success Media.
- Chen, M. L., & Chen, K. J. (2010). The Relations of Organizational Characteristics, Customer-Oriented Behavior. *African Journal of Business Management*, 4(10), 2059–2074.
- Darling-Hammond, L., & Lieberman, A. (2012). *Teacher Education around the World: Changing Policies and Practices*. New York: Routledge.
- Haseesuk, S. (2022). Model of Teaching Management on the Concept of Understanding, Connecting, Develop for Banmuangkae School under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4. *Journal of Social Innovation and Mass Communication Technology*, 5(2), 1–10.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (1999). *Model of Teacher*. (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Kaniam, S., & Siribanpitak, P. (2019). Academic Management Strategies of Armed Forces Academies Preparatory School Based on the Concept of the 21st Century Skills. *UMT Poly Journal*, 16(2), 213–224.
- Kongnurath, K. (2022). *Internal Supervision Model Based on Strategic Management Approach for Student Quality Development of 21st Century Learning Skills in the Primary School under the Office of Basic Education Commission*. (Doctoral Dissertation). Mahasarakham University. Maha Sarakham.
- McTighe, J., & Lyman, F. T., Jr. (1988). Cueing Thinking in the Class: The Promise of Theory-Embedded Tools. *Educational Leadership*, 45(7), 18–24.
- Ministry of Education. (2009). *The Role of Teachers in Active Learning*. Bangkok: Ministry of Education.
- Nelson, J. L., Palonsky, S. B., & McCarthy, M. R. (2007). *Critical Issues in Education: Dialogues and Dialectics*. Boston: McGraw-Hill.

- Niamphoka, K. (2021). *Development of Physical Education Instructional Model Using Active Learning and Creativity-Based Learning to Enhance Physical Fitness through System Thinking of Upper Primary School Students*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Smitthikrai, C. (2009). *Recruitment, Selection and Performance Evaluation of Personnel*. (3rd ed.). Bangkok: V. Print.
- Somphongtham, C. (2012). *Project Management and Evaluation*. Nonthaburi: Montree.
- Suchman, J. R. (1986). *Inquiry in the Curriculum*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Thongtamma, S., & Chansirisira, P. (2021). Development a Program to Smart Teacher in Primary School under the Department of Local Administration. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 6(9), 111–122.
- UNESCO. (2006). *Globalization and Education for Sustainable Development*. Paris: UNESCO.
- Wongwanich, S. (2014). *Classroom Action Research*. (17th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.